

Motion till riksdagen

1987/88:Kr224

av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp, c)

om inrättande av en komponistfond och en musikerfond

Sedan mitten av 1950-talet utgår ersättning av statsmedel till upphovsman för att litterära verk används på folk- och skolbibliotek. Enligt nu gällande regler kan en kompositör få reducerad ersättning om ett litterärt verk "till väsentlig del" består av musikaliskt verk. För rent musikaliskt material, såsom noter och fonogram, utgår däremot ingen ersättning till vare sig upphovsmän eller utövande konstnärer. Det är ett rättvisekrav att bestämmelser tillkommer som ger dessa grupper rättigheter, liknande dem som litterära upphovsmän redan har.

Önskemål om att rättighetshavare på musikområdet skall få ersättning för att deras verk tillhandahålls på bibliotek har under mer än 20 år framförts vid flera tillfällen. Kravet har utförligt motiverats i en utredningspromemoria ("Ersättning för biblioteksmusik") som konstnärsnämnden överlämnade till regeringen i september 1985. I den utvecklades också mera i detalj, hur en sådan ersättning kan utformas. Förslagen har upprepats i nämndens anslagsframställningar 1986 och 1987.

De innebär sammanfattningsvis att en kollektiv ersättning införs till upphovsmän på musikområdet för bibliotekens utlåning av musikalier och till såväl upphovsmän som utövande musiker och sångare för utlåning och enskild avlyssning av fonogram på bibliotek. Ersättningen föreslås utgå med ett belopp motsvarande bibliotekersättningen för referensexemplar, multiplicerad med bibliotekens totala innehav av musikalier, respektive fonogram. Enligt förslaget skall pengarna tillföras två nyinrättade fonder, Sverige musikerfond och Sveriges komponistfond, och efter ansökan fördelas till upphovsmän och utövare av de båda fondernas styrelser.

Regeringen föreslår att konstnärsnämnden fr. o. m. nästa budgetår får disponera en särskild anslagspost "för insatser i friare former till förmån för nämnda konstnärsgrupper". Det är ett steg i rätt riktning, men det belopp som föreslås – en miljon kronor – är snålt tilltaget och inte relaterat till bibliotekens innehav eller användning av musikalier och fonogram.

Vi föreslår att konstnärsnämndens förslag genomförs.

Enligt folkbiblioteksutredningens beräkningar fanns det år 1981 på folkbiblioteken ca 400 000 enheter musikalier, dvs noter av olika slag med undantag av visböcker som enbart har enkel melodistämman. Därtill kommer att ca 250 000 exemplar noter på Musikaliska akademins bibliotek är tillgängliga för folkbibliotekens låntagare genom fjärrlån. Det ersättningsgrundande beståndet av musikalier kan därmed beräknas till ca 650 000

exemplar. Mera aktuella siffror finns inte, eftersom SCB i sin biblioteksstatistik inte särskilt redovisar antalet musikalier. Vi utgår från att SCB i pågående arbete med att förbättra kulturstatistiken beaktar också detta behov.

Däremot innehåller biblioteksstatistikens uppgift om folkbibliotekens innehav av fonogram. Det totala antalet fonogram, exklusive talböcker, uppgick år 1986 till 723 700 exemplar. Den årliga tillväxten under tiden 1982–1986 var ca 35 000 exemplar. Det betyder att beståndet 1987 kan beräknas till ca 760 000 exemplar.

Med nu gällande biblioteksersättning per referensexemplar skulle ersättning för genom folkbiblioteken tillgängliga musikalier uppgå till 1 250 000 kr. Detta belopp bör tillföras Sveriges komponistfond.

På motsvarande sätt blir ersättningen för bibliotekens innehav av fonogram 1 450 000 kr. Detta belopp bör delas lika mellan Sveriges komponistfond och Sveriges musikerfond.

I samband med att dessa fonder inrättas bör de nuvarande arbetsgrupperna inom konstnärnämnden för upphovsmän på musikområdet och för musiker och sångare ombildas till styrelser för respektive fonder. De bör i likhet med styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond ingå i myndigheten konstnärnämnden och vara representerade i dess styrelse.

Ersättningen för bibliotekens användning av musikalier och fonogram skall fördelas till enskilda upphovsmän och utövare efter ansökan. Vid fördelningen skall hänsyn tas till förekomsten av olika genrer i bibliotekens bestånd av musikalier och fonogram. Utgångspunkter för bedömningen härav finns i material som redovisats av folkbiblioteksutredningen och kulturrådets fonogramutredning.

Fondmedel bör få användas för att betala förvaltnings- och lokalkostnader vid konstnärnämnden, i likhet med vad som gäller för anslagen Visningserättning åt bildkonstnärer (anslag F 5) och Bidrag till konstnärer (anslag F 69).

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen godkänner de i motionen förordade riktlinjerna för inrättande av Sveriges komponistfond och Sveriges musikerfond den 1 juli 1988,
2. att riksdagen under ett nytt anslag under åttonde huvudtiteln till Sveriges komponistfond för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 1 975 000 kr.,
3. att riksdagen under ett nytt anslag under åttonde huvudtiteln till Sveriges musikerfond för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 725 000 kr.

Stockholm den 21 januari 1988

Jan-Erik Wikström (fp)

Kerstin Göthberg (c)

Margareta Mörck (fp)

Karl Boo (c)